

УДК 371.133:811.111-051
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-94-11>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПІД ЧАС НАСКРІЗНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Калініна Лариса Вадимівна,
кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики
Житомирський державний університет імені Івана Франка
prof.kalinina@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1106-7329

Прокопчук Наталія Романівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики
Житомирський державний університет імені Івана Франка
natalkapetr@gmail.com
orcid.org/0000-0001-6609-8109

У статті розглядаються питання формування науково-дослідницьких умінь майбутніх учителів англійської мови як компонента їх професійно-методичної підготовки у стінах мовних закладів вищої освіти. Автори статті наводять можливості наскрізної педагогічної практики як ефективного засобу науково-дослідницької діяльності майбутніх учителів.

Стаття містить детальний опис трьох стадій наскрізної педагогічної практики, цілі та завдання кожного етапу, що пропонуються авторами нової Типової програми «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра». В статті зазначається, що спільний проект Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України «Шкільний учитель нового покоління» довів свою ефективність у формуванні професійно-методичної компетентності майбутніх учителів завдяки наскрізній педагогічній практиці, яка надала можливість студентам поєднати їх теоретичні знання з методики навчання англійської мови з їх практичним утіленням у реальних умовах навчання. Автори виділяють декілька типів науково-дослідницьких умінь, необхідних для наукової діяльності майбутніх учителів, та пропонують способи їх формування на кожній із виокремлених стадій наскрізної педагогічної практики. Автори зауважують, що перший досвід своєї науково-дослідницької діяльності студенти отримують під час виконання спеціально розроблених завдань спостережувального характеру, які стимулюють їх пізнавальну та саморозвивальну функції, поглиблюють та розширюють теоретичні знання з методики навчання іноземної мови.

Автори експериментального дослідження переконливо доводять факт того, що наскрізна педагогічна практика стимулює майбутніх учителів до створення власних форм, засобів та методів навчання англійської мови, що і вказує на її ефективність. Методологія дослідження базується на системному підході до організації, спостереження та оцінювання перших спроб студентів у їх науково-дослідницькій діяльності. Під час наскрізної педагогічної практики, проводячи власні наукові дослідження з обраних тем, майбутні вчителі довели валідність експериментальних результатів та можливість використання запропонованих ними технологій у реальних умовах навчання.

Дослідження, проведене авторами статті, підтвердило, що наукова та експериментальна діяльність студентів під час наскрізної педагогічної практики сприяє розвитку їх науково-дослідницьких умінь.

Ключові слова: науково-дослідницькі вміння, професійно-методична компетентність, наскрізна педагогічна практика, майбутній учитель, завдання для самоспостереження.

**PECULIARITIES OF SCIENTIFIC RESEARCH SKILLS FORMATION
AS A COMPONENT OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' PROFESSIONAL
METHODOLOGICAL COMPETENCE DEVELOPMENT
DURING CONTINUOUS TEACHING PRACTICE**

Kalinina Larysa Vadymivna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Cross-Cultural Communication and Applied
Linguistics

Ivan Franko Zhytomyr State University

prof.kalinina@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1106-7329

Prokopchuk Nataliia Romanivna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Cross-Cultural Communication and
Applied Linguistics

Ivan Franko Zhytomyr State University

natakapetr@gmail.com
orcid.org/0000-0001-6609-8109

The article in question deals with the formation of scientific research skills as a part of future foreign language teachers' professional development. The authors of the article focus on the possibilities of continuous school practice as an effective means of future teachers' scientific research work.

The article contains a detailed description of three stages of continuous practice, its aims and tasks as it was worked out by the authors of a New Core Curriculum "English Language Teaching Methodology. Bachelor's Level". It is stated in the article that the project of the British Council in Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine proved its effectiveness in future English teachers' professional development due to the continuous students' practice at school, which enabled them to combine theoretical knowledge of the English language teaching Methodology and its use in real conditions. The authors singled out several types of scientific research skills, attributable to future teachers as researchers and suggested the ways of their formation during all stages of school practice. It has been stated that students gain the first experience in scientific research by means of performing specially created professionally-oriented observation tasks which lead to upgrading their theoretical scientific knowledge on the basis of which the future teachers can identify problems in teaching English independently.

The authors' experimental research proved that continuous school practice stimulates future teachers (about 85%) for creating personal techniques and methods of teaching English and finding evidence of their effectiveness. The methodology of the research is based on a systematic approach in organizing, observing and evaluating students' first attempts in scientific research work. Being engaged in teaching practice, carrying out their own serious scientific research on the problems they are interested in, the future teachers have convincingly proved the validity of the experimental results and the possibility of implementing their techniques in teaching English in a real context.

Our research confirmed that the students' scientific and experimental work during continuous school practice contributed to the development of their scientific research skills.

Key words: *professional development, scientific research skills, continuous teaching practice, future foreign language teacher, observation professionally-oriented tasks, theoretical scientific knowledge.*

Вступ

Однією з цілей вищої освіти сьогодення є максимальне наближення навчання і виховання майбутнього фахівця до запитів часу, економічних, політичних, соціологічних та культурних процесів, що відбуваються в Україні і світі, сприяння у розкритті всіх здібностей особистості, створення умов для її творчої активності. У світлі реформи вищої та середньої шкіл України питання пошуків резервів для вдосконалення підготовки висококваліфікованих та таких, що мислять творчо, вчителів, готових до реалізації ідей Нової української школи, інклю-

зивної освіти, гібридного та онлайн-навчання, постає особливо гостро.

Сучасному вчителю будь-якого профілю не є достатньо просто мати глибокі предметні знання та володіти практичними навичками й уміннями, адже вчитель XXI століття втілює в собі інтенсивне духовне життя, творчий підхід до педагогічної діяльності, науково-дослідницький пошук інноваційних технологій, які дозволять йому успішно реалізувати цілі навчання під час роботи з дітьми нового покоління. Таким чином, формування науково-дослідницького компонента

професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя є одним з актуальних напрямів розвитку вищої освіти в Україні. Це зумовлено ще й тим, що опанування базисних та суміжних дисциплін у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) вимагає від студентів опанування методів наукового пізнання та дослідницьких умінь, від яких значно залежить накопичення в них досвіду творчої дослідницької діяльності. Саме науково-дослідницька діяльність дозволяє майбутнім учителям найбільш точно виявити свою індивідуальність, творчі здібності, розвинути особистісні якості та продемонструвати готовність до самореалізації та самовдосконалення.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми

У педагогічній науці широко розглядають питання професійної підготовки студентів (О.А. Антонова, О.А. Дубасенюк, О.М. Соловова, С.О. Сисоєва, В.В. Черниш, А.М. Щукін), формування професійно-методичної компетентності майбутніх учителів іноземної мови (Н.Ф. Бориско, С.Ю. Ніколаєва, Н.В. Майер, Ю.І. Пассов, О.Б. Тарнопольський), готовності студентів до науково-дослідницької роботи (Е.А. Біштова, І.З. Бопко, Ж.Г. Іванова, О.С. Казанцева, О.Ю. Нікітіна, Н.В. Майер, Д.В. Чернілевський та ін.).

Проте питання формування науково-дослідницьких умінь учителя під час наскрізної практики, на жаль, не отримали широкого висвітлення в психолого-педагогічній та методичній літературі, хоча існує низка публікацій щодо організації та проведення педагогічної практики студентів (Л.І. Березенська, Г.М. Волощук, С.Ю. Ніколаєва, М.І. Соловей, Є.С. Спіцин, В.В. Черниш та ін.).

Ми вважаємо, що на сучасному етапі розвитку суспільства та реформування системи освіти в Україні необхідним є переосмислення наявного педагогічного досвіду з метою виявлення нових оптимальних шляхів формування науково-дослідницьких умінь майбутніх учителів, які б дозволили їм ефективно працювати в Новій українській школі. Наш багаторічний досвід роботи вказує на те, що таким шляхом повинна стати наскрізна педагогічна практика студентів, що пропонується Новою типовою програмою «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра» (Типова програма, 2020). Отож, **метою статті** є спроба представити особливості формування науково-дослідницьких умінь майбутніх учителів англійської мови під час наскрізної педагогічної практики в школі, науково обґрунтувати доцільність формування таких умінь, необхідних та достатніх для успішного проведення власних наукових досліджень. Під час напи-

сання статті використовувався системний метод, який дав змогу дотримуватися ієрархії науково-дослідницьких умінь під час різних етапів наскрізної педагогічної практики, а також методи спостереження, пілотування та експериментальної апробації розробленої методики формування науково-дослідницьких умінь майбутніх учителів у ЗВО.

2. Методологія та методи

Науково-дослідницька діяльність розглядається низкою вчених як вузькоспеціальнісна особистісна активність, характерна для невеликої професійної групи працівників (Чернілевський, 2012: 99). Проте вчитель нового покоління – це вчитель-дослідник, який розуміє особистісну значущість у виявленні та розв'язанні педагогічних проблем, що виникають під час навчання і потребують власного наукового обґрунтування. Тому фрагментарне включення методів дослідницького навчання в його професійну підготовку не можуть задовольнити потреби часу. Необхідна системна цілеспрямована робота як із формування окремих науково-дослідницьких умінь майбутнього вчителя, так і з розвитку дослідницьких здібностей.

Спільний проект Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України «Шкільний учитель нового покоління», результатом якого стала нова Типова програма «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра» (Типова програма, 2020), надала мовним ЗВО реальну можливість формування професійно-методичної компетентності майбутніх учителів англійської мови по-новому, урахувавши європейські цінності та підходи, докорінно змінивши традиційну систему. Не можна не погодитися з авторами програми, що «українська школа буде успішною, якщо до неї прийде успішний учитель» (Типова програма, 2020). Навчаючи дітей сьогодні, випускники мовних ЗВО бачать потребу в змінах, коли деякі добре відомі технології вже не працюють так, як раніше. Навчити майбутнього вчителя спостерігати та аналізувати побачене, самостійно помічати педагогічні проблеми, мотивувати його до самостійного пошуку вирішення виявленої проблеми і покликана наскрізна педагогічна практика студентів мовних ЗВО.

3. Результати та дискусії

Згідно з новою програмою з методики навчання англійської мови така практика наскрізного характеру відбувається впродовж вивчення всього курсу методики навчання англійської мови і передбачає **три етапи: кероване спостереження; асистент учителя; вчитель-практикант**. Розглянемо детальніше кожен із зазначених етапів у світлі формування науково-дослідницьких умінь майбутніх учителів англійської мови.

I етап – кероване спостереження, яке має місце впродовж третього-четвертого семестрів із періодичністю раз на два тижні (один повний день, тобто мінімум чотири аудиторні години). Протягом цього етапу студенти спостерігають за роботою досвідчених учителів англійської мови з метою пов'язання набутого досвіду з навчальним матеріалом третього-четвертого семестрів вивчення курсу методики навчання англійської мови. Для того, щоб спостереження стало дослідницьким, воно носить керований характер із боку методиста, який перед відвідуванням школи пропонує студентам спеціально розроблені завдання з пройдених тем курсу (*Observation tasks*), що реалізують стимулювальну, пізнавальну та саморозвивальну функції і забезпечують формування *мотиваційних дослідницьких умінь* студентів. На цьому етапі необхідним є формування творчого імпульсу у свідомості майбутнього вчителя, що передбачає стимулювання до активної науково-дослідницької діяльності. На прикладі використання подібних завдань студенти навчаються грамотно здійснювати спостереження: аналізувати, порівнювати, логічно пов'язувати методичні прийоми та проблеми, обробляти результати та формулювати висновки у вигляді власних узагальнених умовиводів у формі есе, в якому майбутній учитель критично оцінює проведене спостереження.

Усі завдання керованого спостереження укладені авторами нової програми «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра» і потребують від майбутнього вчителя не тільки співвіднесення вже набутих знань із практикою, а й певного рівня сформованості пізнавально-дослідницьких умінь та вмінь критичного мислення, які формуються під час спостереження. Наведемо приклади деяких завдань цього етапу:

– *Observe activities in class and tick the ways of presenting new vocabulary that you've noticed. Provide evidence to support your opinion. If you disagree with any way of disclosing the meaning of the vocabulary item, suggest your own one and prove its effectiveness and expediency in comparison with what you've observed during the lesson.*

– *Observe several lessons and write how the teacher develops lexical competence in context. What are the most important things about this process that you'd like to anticipate teaching English? Prove your ideas.*

– *In the lesson observe the learners' work with cross-cultural reading. Find out which cultural difficulties the learners faced. What techniques did the teacher use to remove the difficulties? What would you do if you were in the teacher's shoes?*

Виконані завдання, як правило, обговорюються в школі з учителем англійської мови, який виконує функцію ментора, тобто шкільного керівника практики. Методист мовного ЗВО може проводити контроль або шляхом перевірки індивідуальних методичних портфелів, у яких студенти збирають усі виконані завдання, або пропонує їм нові методичні завдання, що вимагають демонстрації отриманих дослідницьких умінь. Наш досвід показує, що вирішення таких завдань після відвідування школи особливо ефективно як «мозковий штурм» на інтерактивних майстернях, оскільки методист отримує повну картину рівня сформованості дослідницьких умінь студентів, ступеня їх відповідальності за результати власної науково-дослідницької діяльності.

II етап наскрізної практики має місце у п'ятому-сьомому семестрах один раз на тиждень. На цьому етапі студенти виконують *роль асистента вчителя* та надають підсилену допомогу вчителям англійської мови. Впродовж цих семестрів майбутні вчителі продовжують не тільки виконувати завдання для спостереження, а й формувати *наукові організаційно-дослідницькі вміння* під час планування та мікророзкладання окремих елементів уроків англійської мови. Майбутньому вчителю доведеться самостійно ідентифікувати методичну проблему, яка, на його думку, заважає ефективному навчанню іноземної мови, та провести науковий пошук більш ефективної технології. Таким чином, виникає прагнення до дослідницької поведінки та вияву дослідницьких здібностей, які Д.В. Чернілевський вважає «найважливішими симптомами та запорукою розвитку і саморозвитку особистості» (Чернілевський, 2012: 108). Опанування основ наукового пізнання передбачає формування *науково-аналітичних умінь*, а саме:

- визначення мети предмета;
- визначення завдання дослідження;
- висунення гіпотези дослідження;
- вибір дотичних методів дослідження.

Це забезпечить набуття студентами нового когнітивного досвіду, необхідного для вирішення нестандартних завдань. Наші дослідження показують, що навіть після ідентифікації методичної проблеми та виявлення бажання і прагнення його провести належним чином майбутньому вчителю бракує подібних аналітичних дослідницьких умінь, які він може опанувати під час роботи з науково-методичними джерелами з методики навчання іноземних мов і суміжних із нею наук.

Безсумнівно, студенти третього курсу вже можуть самостійно працювати з науковою та науково-методичною літературою. Ми вважаємо, що детальне опрацювання великої кількості наукових джерел з обраної теми сприяє формуванню методичного

мислення в майбутнього вчителя англійської мови, критичного аналізу, власного бачення значущості представлених різними авторами теоретичних та практичних доробок, їх критичної оцінки в контексті теми дослідження. Порівняння й узагальнення різних точок зору науковців, підбиття підсумків своїх спостережень підводить молодого науковця до грамотного наукового обґрунтування актуальності його дослідження. Ознайомлення з Рекомендаціями Ради Європи з мовної політики та чинними державними документами, які регламентують навчально-виховний процес навчання англійської мови в Україні (новий державний стандарт та нові програми з навчання англійської мови), сприяє усвідомленню необхідності та доцільності вирішення цієї методичної проблеми.

Дані нашого дослідження дозволять констатувати: готуючись до мікрОВИКЛАДАННЯ за завданням учителя або за власним бажанням (як-от організація та проведення мовленнєвої або фонетичної зарядки, робота з текстом для читання чи аудіювання, навчання каліграфії чи орфографії тощо), студенти самі розробляють та проводять певні емпіричні дослідження (опитування, тестування, анкетування, інтерв'ювання тощо), результати яких вони додають, обґрунтовуючи наукову значущість майбутнього дослідження. Очевидною є, з одного боку, наявність звички роздумувати над ефективністю побачених форм та методів навчання іноземної мови, з іншого – уявлення можливої значущості власних методичних знахідок. Наші спостереження довели, що майже всі студенти висловлюють ініціативу у власній розробці нових авторських технологій навчання іноземної мови. До того ж 85% студентів-практикантів пропонують та демонструють під час мікрОВИКЛАДАННЯ власні методичні розробки, які залюбки обговорюються та аналізуються всією групою, що свідчить не лише про креативність майбутніх учителів англійської мови, а й про формування в них певних *експериментально-дослідницьких умінь*.

Таким чином, другий етап наскрізної практики значно збагачує студентів професійними знаннями, знаннями наукового пізнання, навчає важливим методам, формам і засобам наукового дослідження та готує до заключного етапу формування науково-дослідницьких умінь під час наскрізної педагогічної практики у закладах середньої освіти (далі – ЗСО).

III етап наскрізної педагогічної практики сьомого-восьмого семестрів – випускний для четвертого курсу. У сьомому семестрі один раз на тиждень студенти продовжують практику в ролі *асистента вчителя* і разом із ментором обирають клас для експериментального дослідження, узгоджують час та тему, на матеріалі якої буде проводитися

пробне експериментальне навчання у восьмому семестрі, визначають критерії відбору, добирають або самостійно готують навчальні матеріали. Науковий керівник студента ознайомлює майбутнього вчителя-дослідника із сутністю навчального експерименту, етапами його проведення, сучасними методами дослідження у методиці навчання іноземної мови відповідно до мети, предмета та об'єкта дослідження, специфікою наукового дослідження у різних типах шкіл, допомагає визначити критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із теми, що досліджується.

Більшу ефективність в опануванні експериментальних дослідницьких умінь виявили колаборативні заняття з колишніми студентами, які вже отримали освітній ступінь бакалавра. Такі заняття проводяться в Навчально-науковому інституті іноземної філології Житомирського державного університету імені І. Франка, на яких студенти-магістранти не тільки діляться своїм науковим досвідом, розповідають про можливі труднощі під час наукового дослідження, а й дають поради того, як їх подолати, пропонують для обговорення свої кваліфікаційні роботи та наявні публікації. У такий спосіб студенти четвертого курсу поповнюють свій «багаж» наукових знань щодо отримання та обробки експериментальних даних способами, що вже пройшли апробацію, їх візуальним викладом у вигляді таблиць, рисунків, графіків, методами математичного підрахунку результатів. Ми вважаємо, що така кропітка робота із засвоєння азів дослідницької роботи значно полегшує створення власної методики або технології навчання англійської мови, ефективність яких майбутній учитель перевірятиме у восьмому семестрі під час виробничої педагогічної практики.

Виробнича педагогічна практика восьмого семестру триває шість повних тижнів і дозволяє студентам спробувати себе в *ролі вчителя англійської мови* як ретранслятора іншомовної культури, партнера з іншомовного спілкування, а також наукового дослідника. Науковий керівник продовжує надавати допомогу студентам щодо поділу дітей на експериментальну та контрольну групи, в організації та проведенні перед- та післяекспериментального зрізів із метою виявлення початкового та набутого рівнів формування вмінь із зазначеної теми тощо, тим самим піднімаючи їх науково-дослідницькі вміння на більш високий рівень. Уважаємо за доцільне те, щоб науковий керівник також був керівником виробничої практики своїх студентів та мав можливість спостерігати за перебігом проведення майбутнім учителем експериментального дослідження і своєчасно надати необхідну допомогу (в разі необхідності).

Під час проведення навчального експерименту майбутній учитель повинен перевірити

сформульовану раніше гіпотезу дослідження та, що головне, визначити ефективність розробленої ним методики навчання іноземної мови. Вінцем науково-дослідної роботи студентів є детальний опис проведеного навчального експерименту гарною науковою мовою з конкретними ілюстраціями та навчальними матеріалами, аналізом й інтерпретацією результатів, формулюванням висновків проведеного дослідження та презентації результатів у вигляді кваліфікаційної роботи. Поділяємо точку зору Н.В. Майєр, що «вагомою рисою наукової дослідницької діяльності майбутнього вчителя є самооцінка власних результатів її ефективності, ступеня реалізації мети дослідження, повноти виконання завдань, визначення недоліків та узагальнення набутого позитивного й негативного досвіду» (Майєр, 2015: 368). Нам також імпонує думка вчених про те, що мета студентської науково-дослідницької роботи також полягає у розвитку їх творчої активності шляхом опанування всього комплексу дослідницьких знань, навичок й умінь.

Висновки

Отже, наше дослідження показало, що під час проведення наскрізної педагогічної практики у ЗСО майбутні вчителі англійської мови отримують та поглиблюють відповідні наукові знання, опановують та вдосконалюють навички й уміння науково-дослідної діяльності, тим самим виконуючи соціальну роль науковця-початківця. Умови педагогічної практики, в яких відбувається професійна діяльність, є реальними, а науково-дослідницький досвід є першою сходинкою на шляху до подальших самостійних наукових пошуків у галузі методики навчання іноземної мови. Методична рефлексія як перший рівень здобутої професійно-методичної компетентності стимулює майбутнього вчителя до самостійної науково-дослідницької роботи впродовж власної професійної діяльності та може стати предметом подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биштова Э.А. Научно-исследовательская деятельность как фактор профессионального развития студента. *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. 2008. № 49. С. 253–257.
2. Бопко І.З. Формування готовності до науково-дослідницької діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю в інформаційному середовищі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04, Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль : [б.в.], 2013. 20 с.
3. Майєр Н.В. Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика: монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2015. 472 с.
4. Чернілевський Д.В., Томчук М.І., Дубасенюк О.А., Антонова О.Є., Захарченко В.І., Вознюк О.В.,

Сіранчук Н.З. *Методологія наукової діяльності : навчальний посібник*, вид. 3-є, перероблене / за ред. Д.В. Чернілевського. Вінниця : Вид-во АМСКП, 2012. 364 с.

5. Никитина Е.Ю. Формирование готовности студентов педагогического вуза к научно-исследовательской деятельности средствами проблемного обучения : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Новокузнецк, 2007. 198 с.
6. Організація педагогічної практики в кредитно-модульній системі навчання (освітньо-кваліфікаційні рівні «бакалавр», «спеціаліст») / Укл.: Соловей М.І., Ніколаєва С.Ю., Спіцин С.С. та ін. Київ : Ленвіт, (2006). 106 с.
7. Типова програма «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра». Івано-Франківськ : НАІР, 2020. 126 с.

REFERENCES

1. Byshtova E. A. (2008) Nauchno-yssledovatel'skaia deiatelnost kak faktor professional'nogo razvytiya studenta [Research activities as a Factor of a Student's Professional Development] / E. A. Byshtova // *Yzvestiya RHPU im. A. I. Hertsena*. – № 49. – P. 253–257. [In Russian].
2. Bopko, I. Z. (2013) Formuvannia hotovnosti do naukovo-doslidnytskoi diialnosti majbutnikh mahistriv humanitarnoho profilu v informatsijnomu seredovyschi [Formation of readiness for future masters of humanities profile in the information environment]: avtor.dys. kand. ped. nauk: 13.00.04. *Ternop. nats. ped. un-t im. Volodymyra Hnatiuka.*, 200 p. [in Ukrainian]
3. Maiier N.V. (2015) Formuvannia metodychnoi kompetentnosti u maibutnikh vykladachiv frantsuzkoi movy: teoriia i praktyka [Formation of methodical competence to the future teachers of the French language: theory and practice:] /N.V. Maiier - K.: *Vyd. tsentr KNLU, Kyiv*. – 472 p. [in Ukrainian]
4. Chernilevskiy D.V. (2012) Metodolohiia naukovo diialnosti [Methodology of Learning Activities]: navch. posib., vyd. 3-ye, pereroblene / D.V. Chernilevskiy, M.I. Tomchuk, O.A. Dubaseniuk, O.Ie. Antonova, V.I. Zakharchenko, O.V. Vozniuk, N.Z. Siranchuk / za red. D.V. Chernilevskoho. – *Vynnytsia: Vyd-vo AMSKP*. 364 p. [in Ukrainian]
5. Nikitina E.Yu. (2007) Formirovanie gotovnosti studentov pedagogicheskogo vuza k nauchno-issledovatel'skoj deyatelnosti sredstvami problemnogo obucheniya [Formation of pedagogical universities students' for research activities by means of problem-based learning]: dis...kand. ped. nauk: 13.00.08“Teoriyai metodikaprofessional'nogoobrazovaniya”/ E.Yu. Nikitina. – *Novokuzneck*, 198 p. [In Russian]
6. Orhanizatsiia pedahohichnoi praktyky v kredytno-modulnii systemi navchannia (osvitno-kvalifikatsiini rivni «bakalavr», «spetsialist») (2006) [Organization of pedagogical practice in credit-modular systems of education (qualifications "bachelor", "specialist")] / Ukl.: *Solovei M. I., Nikolaieva S. Yu., Spitsyn Ye. S. ta in.* – K: *Lenvit, Kyiv*, 106 s. [in Ukrainian]
7. Typova prohrama «Metodyka navchannia anhliiskoi movy». Osvitnii stupin bakalavra. (2020)[Core Curriculum “English Language Teaching Methodology. Bachelor’s Level”], *Ivano-Frankivsk: NAIR*, 2020. 126 p. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 04.02.2021.
The article was received 04 February 2021.